

**XX међународни научни скуп „Правнички дани –
Проф. др Славко Царић“
„ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ РАЗВОЈА ПРАВНЕ МИСЛИ“**

**20th International Scientific Conference „Legal days –
Prof. Slavko Carić, PhD”
“TWO DECADES OF THE DEVELOPMENT
OF LEGAL THOUGHT”**

Универзитет Привредна академија у Новом Саду
Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду
University Business Academy Novi Sad
Faculty of Law in Novi Sad

Нови Сад, 06. и 07. октобар 2023.

Зборник радова са XX међународног научног скупа
„Правнички дани – Проф. др Славко Царић“
„ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ РАЗВОЈА ПРАВНЕ МИСЛИ“
06. - 07. октобар 2023. године у Новом Саду,
у организацији Универзитета Привредна академија у Новом Саду
Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду

Издавач:

Универзитет Привредна академија у Новом Саду
Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду
Гери Кароља бр. 1, телефон: 021/ 400 - 499
Web: www.pravni-fakultet.info

Рецензенти:

Др Милан Почуча редовни професор	Др Јоко Драгојловић, ванредни професор
Др Владимир Козар, редовни професор	Др Сања Шкорић, ванредни професор
Др Милош Марковић, редовни професор	Др Маријана Младенов, ванредни професор
Др Јелена Матијашевић, редовни професор	Др Марко Станковић, ванредни професор
Др Предраг Мирковић ванредни професор	Др Данијела Деспотовић, ванредни професор
Др Дарко Голић, ванредни професор	Др Ненад Бингулац, ванредни професор

За издавача:

Др Милан Почуча, редовни професор

Уредник:

Др Милан Почуча, редовни професор

Штампа:

Граф 021, Нови Сад

Тираж: 100

ISBN

978-86-86121-58-5

Научни одбор:

- ПРОФ. ДР МИЛАН ПОЧУЧА - председник Научног одбора
Декан Правног факултета за привреду и правосуђе, Универзитет
Привредна академија у Новом Саду | Република Србија
ПРОФ. ДР МАРКО ЦАРИЋ
Декан Факултета за економију и инжењерски менаџмент, Универзитет
Привредна академија у Новом Саду | Република Србија
ПРОФ. ДР МАРИЈАНА ЦАРИЋ
Председник Савета Универзитета Привредна академија у Новом Саду |
Република Србија
ПРОФ. ДР МИРКО КУЛИЋ
Професор емеритус на Правном факултету за привреду и правосуђе,
Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија
ПРОФ. ДР МАРИЈАНА ДУКИЋ МИЈАТОВИЋ
Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе,
Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија
ПРОФ. ДР ПРЕДРАГ МИРКОВИЋ
Председник Савета Правног факултета за привреду и правосуђе,
Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија
ПРОФ. ДР МАРИЈАНА МЛАДЕНОВ
Продекан за међународну сарадњу на Правном факултету
за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у
Новом Саду | Република Србија
ПРОФ. ДР ЗОРАН ПАВЛОВИЋ
Шеф Кривичноправне катедре на Правном факултету
за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија
у Новом Саду | Република Србија
ПРОФ. ДР ДАРКО ГОЛИЋ
Шеф Теоријске и јавноправне катедре на
Правном факултету за привреду и правосуђе,
Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија
ПРОФ. ДР ЖЕЉКО БЈЕЛАЈАЦ
Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе,
Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија
ПРОФ. ДР ЈЕЛЕНА МАТИЈАШЕВИЋ
Продекан за науку на Правном факултету за привреду и правосуђе,
Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија
ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР КОЗАР
Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе,
Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР САЊА ШКОРИЋ
Продекан за наставу на Правном факултету за привреду и правосуђе,
Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ЈОКО ДРАГОЈЛОВИЋ
Ванредни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе,
Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР ЦАТИЕВ
Шеф катедре Кривичноправних наука Руске академије
за адвокатуру и нотаријат | Руска Федерација

ПРОФ. ДР БРАНКО ВУЧКОВИЋ
Председник Удружења за кривично право и криминалну
политику Црне Горе | Република Црна Гора

ПРОФ. ДР ВЕСНА ВУЧКОВИЋ
Судија Врховног суда Црне Горе | Република Црна Гора

PROF. DR DR. WOLFGANG ROHRBACH
Akademik Evropske akademije nauka u Salzburgu | Austrija

PROF. DR. AMER FAKHOURY
Dean College of Law American University in
the Emirates | Ujedinjeni Arapski Emirati

ДОЦ. ДР БРАНИСЛАВ ДУДИЋ
Доцент на Факултету за менаџмент,
Универзитет Коменски Братислава | Република Словачка

ПРОФ. ДР ЗОРАН ФИЛИПОВСКИ
Проректор за међународну сарадњу, Интернационални „Vision”
Универзитет | Северна Македонија

PROF. DR KONSTANTINOS KOUROUPIS
University Frederik | Kipar

PROF. DR MARTON SULYOK
Fakultet za pravo i političke nauke, Univerzitet u Segedinu | Mađarska

DOC. DR. SC. SANJA GONGETA, PROF. STRUČ. STUD.
Prodekanica za stručni naučnoistraživački rad i međunarodnu saradnju
Veleučilište Lavoslav Ružička u Vukovaru | Republika Hrvatska

PROF. DR CRISTINA ELENA POPA TACHE
Fakultet za psihologiju, bihevioralne i pravne nauke,
Univerzitet “Andrei Sagun”, Akademija za ekonomske
studije u Bukureštu | Rumunija

KRISTINA RZGOEVA
Prorektor na Državnoj pomorskoj akademiji Batumi,
Ministarstvo za ekonomiju i održivi razvoj Gruzije | Gruzija

PROF. DR CHIPASHA MULENGA
Pravni fakultet, Univerzitet Lusaka | Zambija

PROF. DR VALENTINA RANALDI
Pravni fakultet, Univerzitet "Niccolò Cusano" | Italija
ПРОФ. ДР НЕБОЈША ШАРКИЋ
Декан Правног факултета, Универзитета Унион
у Београду | Република Србија
ДР МИШО ЂУРКОВИЋ
Научни саветник, Директор Института за Европске
студије у Београду | Република Србија
ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР ЧОЛОВИЋ
Директор Института за упоредно право у Београду | Република Србија
ПРОФ. ДР МИЛОШ МАРКОВИЋ
Редовни професор на Правном факултету за привреду и правосуђе,
Универзитет Привредна академија у Новом Саду | Република Србија

Организациони одбор:

ПРОФ. ДР ЈОКО ДРАГОЈЛОВИЋ -
ПРЕДСЕДНИК ОРГАНИЗАЦИОНОГ ОДБОРА
ПРОФ. ДР ИВАН ЈОКСИЋ
ПРОФ. ДР ЈЕЛЕНА СТОЈШИЋ ДАБЕТИЋ
ПРОФ. ДР НЕНАД БИНГУЛАЦ
ПРОФ. ДР НЕНАД СТЕФАНОВИЋ
ПРОФ. ДР МАРКО СТАНКОВИЋ
ПРОФ. ДР ДАЛИБОР КРСТИНИЋ
ДОЦ. ДР МАЈА ПЕТРОВИЋ
ДР ИСИДОРА МИЛОШЕВИЋ
МСР. АЊА КОПРИВИЦА
МСР. МАРА ДЕСПОТОВ
МСР. ТАМАРА КРСТИЋ

Секретар:

МСР АЊА КОПРИВИЦА, асистент

Dr Nenad Bingulac, vanredni profesor
Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu
e-mail: nbingulac@pravni-fakultet.info

Dr Maja Petrović, docent
Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu
e-mail: maja.subotin@pravni-fakultet.info

RIGOROZNOST ZAKONA O ORUŽJU I MUNICIJI I SVRSTAVANJE MEĐU NAJSTROŽIJE U EVROPSKIM ZEMLJAMA

Apstrakt:

Zakon o oružju i municiji poslednjih dvadesetak godina pretrpeo je više izmena i dopuna koje su za cilj uglavnom imale postrožavanje pojedinih zakonodavnih procedura do te mere da se osnovano može smatrati da je ovaj zakon jedan od najstrožijih zakona ovog tipa u evropskim zemljama. Nesporno je da je postojanje ovog Zakona od značaja i uticaja kada se radi o nabavci, posedovanju, upotrebi, skladištenju i nošenju oružja i municije, a čime se direktno i indirektno utiče na opštu bezbednost, ali da li je neophodno da zakonodavna regulativa bude do te mere kompleksna i varijabilna da dovodi do sumnje prosečnog građanina u osnovnu svrhu ovog Zakona. Nameće se pitanje da li je cilj Zakona da bude možda i najrestriktivniji u Evropi, da li je cilj „razoružavanje“ građana Srbije ili su jednostavno u zakon implementirane zakonske odredbe drugih evropskih zakonodavstava bez neke realne opravdanosti. U razmatranju ove teme, možda bi bilo bolje napisati, problematike, osnovni cilj će biti upravo razmatranje pojedinih zakonodavnih predviđanja koji su sadržani u Zakonu o oružju i municiji, sa analitičkog i kritičkog stanovišta. Sekundarni cilj ovog rada je pokušaj dodatne aktuelizacije ove problematike i otvaranje šire diskusije koja bi imala realistično a ne dogmatsko rešenje. Svakako, načiniće se koncizan osvrt ka legislativama drugih evropskih zemalja kojima se uređuje ova problematika. Na kraju ovog rada u okviru zaključnih razmatranja biće izneti neki od stavova koji bi mogli da predstavljaju i delove novog zakonskog teksta u najavljenim izmenama i dopunama ovog Zakona.

Ključne reči: Zakon o oružju i municiji u Srbiji, neosnovana rigoroznost, zakonodavne izmene, bezbednost, uporedno evropsko pravo

UVODNA RAZMATRANJA

Aktuelni Zakon o oružju i municiji od svog donošenja 2015. godine pretrpeo je tri izmene i dopune i to 2019, 2020 i 2022. godine s tim da je praktično u određenoj meri najavljena nova izmena i dopuna koja ako bude sprovedena najverovatnije će stupiti na snagu početkom ili barem u prvoj polovini 2024. godine.

Pedmet pomenutog Zakona predviđanje nabavljanja, držanja i nošenja oružja, zatim uređenje kolekcionarstva, popravljanja, prepravljanja, prometa, posredništva i prevoza oružja i municije. Jasno je Zakonom naglašeno da se on ne primenjuje na državne organe koji nabavljaju, drže, nose i prevoze oružje i municiju, što se predviđa posebnim propisima.

U ovom radu osnovni cilj će biti razmatranje pojedinih zakonodavnih predviđanja koji su sadržani u Zakonu o oružju i municiji, sa analitičkog i kritičkog stanovišta, dok će sekundarni cilj ovog rada nužna aktuelizacija problematike i otvaranje šire diskusije koja bi imala realistično a ne dogmatsko rešenje kao neki oblik finalnog produkta.

Poslednjih godina na teritoriji Srbije sporadično se aktuelizuje pitanje posedovanja i nabavljanja prvenstveno legalnog oružja za ličnu bezbednost ili sportskog oružja, a i svakako lovačkog oružja. Naravno uz pomenuto legalno oružje apsolutno uvek se spominju mnogobrojne procene posedovanja i „korišćenja“ nelegalnog oružja raznog porekla, a prvenstveno oružja koje je „ostalo“ od višedecenijskih ratova na ovim prostorima.

Pomenuta aktuelizacija pitanja posedovanja oružja da li se to radilo o legalnom ili nelegalnom oružju, uvek, ali uvek je ekstremno medijski propraćena posebno kada prethodi neko krivično delo u kojem je jedno ili više lica „stradalo“ od legalnog odnosno nelegalnog oružja.

Poslednja aktuelizacija ove teme je bila početkom 2023. godine usled dešavanja u osnovnoj školi Vladislav Ribnikar u Beogradu¹, što pominjemo samo u ovoj meri jer zakonodavni postupak nije gotov, dok sa druge strane, medijski je dovoljno propraćeno da ne sumnjamo da ne postoji određena percepcija o pomenutom, a ukazivanjem na određenu faktografiju, načiniće se diskurs koji nije od značaja za ovu temu istraživanja.

Znači... Zakon o oružju i municiji je najaktuelniji u najširoj populaciji nakon što se u nekom krivičnom delu sa većim posledicama, koristi kao sredstvo izvršenja legalno ili nelegalno oružje.

1 Ministarstvo unutrašnjih poslova, R. Srbije, Saopštenje od 03.05.2023.godine , preuzeto sa: <http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr!/ut/>, 03.06.2023.

AKTUELNA PROBLEMATIKA

Ne ubija oružje! Čovek ubija.

Zakon o oružju i municiji² u članu 3. stav 1. tačka 1. i 2. predviđa sledeće: 1) oružje jeste ručno prenosiva naprava izrađena ili prilagođena da pod pritiskom vazduha, barutnih i drugih gasova ili drugog potisnog sredstva može izbaciti zrno, kuglu, sačmu ili neki drugi projektil, odnosno raspršiti gas ili tečnost i druga naprava koja je namenjena za samoodbranu ili napad, lov ili sport, s tim što se, u smislu ovog zakona, oružjem ne smatraju uređaji za humano lišavanje života životinja, alati i imitacije oružja koje ne koriste municiju sa barutnim punjenjem; 2) vatreno oružje jeste ono oružje koje, pod pritiskom barutnih gasova, iz cevi izbacuje projektil, a s tim u vezi, vrste vatreng oružja jesu - mitraljez, puškomitraljez, automatska puška, automat, pištolj, revolver, puška sa olučenim cevima (jednometna, repetirajuća, poluautomatska), puška sa glatkim cevima (jednometna i dvometna, repetirajuća, poluautomatska), kombinovana puška (sa olučenim i neolučenim cevima), puške, pištolji i revolveri sa ivičnim paljenjem (malokalibarsko oružje).

Iako bi sistematički posmatrano ovo zakonodavno regulisanje i predviđanje trebali da svrstamo u naredni podlaslov ovog rada, zbog upućivanja u tematiku ipak je odlučeno za primenjeni pristup.

Kada je u pitanju oružje ili peciznije rečeno, vatreno oružje, na osnovu prikazane zakonske novele koja je veoma opširno i sveobuhvatno percipirana, ne ostavlja se prostor za neku dilemu u smislu definisanja. Diskusija se može otvoriti u smislu da li neke od naprava treba da budu u pomenutom definisanju ali nije nam to fokus ovog istraživanja.

Spomenuta ponovna aktuelizacija imala je za posledicu izuzetnu medijsku kampanju pokrenutu od strane MUP-a Republike Srbije, u kojoj pod teoriski ključnim motivom a koji glasi: „Predaja neregistrovanog oruzja i municije“ a koji je u velikoj meri prikriiven, jer je u prvi plan na online banerima, istaknutim saopštenjima u štampanim i elektronskom medijima i uličnim plakatima, stavljena i to veoma agresivnom vizuelnom grafičkom stilizacijom predaja oružja. Naglašavamo... ne predaja neregistrovanog oružja već predaja oružja. Nesporno je jasno da je u terminološkom smilsu oružjne znatno širi pojam i da se pod njim svrstava i neregistrovano oružje, ali kampanja MUP-a Republike Srbije ima za cilj u izvornom smislu predaju neregistrovanog a ne „ i registrovanog“ oružja.

Uprilogpomenutom prikazačesesamoneki od vizuelnih identitetakampanje:

2 Zakon o oružju i municiji, *Sl. glasnik RS*, br. 20/2015, 10/2019, 20/2020 i 14/2022

Medijska kampanja za predaju oružja umesto predaju neregistrovanog oružja, preuzeto sa <http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr!/ut/p/z1Foruzje%2Fpredaja%2Bneregistrovanog%2Boruzja%2Bi%2Bmunicije>, 03.06.2023.

U saopštenju MUP-a Republike Srbije koje je izneto od strane Jelene Lakićević, načelnika Odeljenja za oružje iz Uprave za upravne poslove pozivali su se građani koji poseduju neregistrovano oružje da ga od 8. maja do 8. juna 2023. godine, predaju najbližoj policijskoj stanici pri čemu tokom ovog perioda građani koji predaju neregistrovano oružje neće krivično odgovarati, niti snositi bilo kakve posledice a ne moraju dokazivati ni poreklo oružja.³ Kao što može da se vidi, jasno se radi o predaji neregistrovanog ili da to naznačimo nelegalnog oružja, za razliku od forsirane mediske kampanje.

Pod pomenutim utiscima neretko se moglo primetiti stigmatizacija lica koja legalno poseduju oružje (npr. sportisti i lovci), stvaranjem atmosfere da se radi o potencijalnim ubicama. U pojedinim intervjuima i anketama jasno su se mogli primetiti nedvosmisleni pomenuti stavovi koji su u određenoj meri bili „upakovani“ u jedan sloj straha sa primesama čak i veštačke paranoje.

Ovde se javlja jedna neverovatna apsurdnost koju je neophodno naglasiti. Postoje lica koja žele da legitimno imaju vatreno oružje, pri čemu ne ulazimo u njihove pobude (lovačko oružje, sportsko, oružje za ličnu bezbednost, kolekcionarsko...), i tim licima koja žele da imaju (ponavlja se) legitimno oružje izuzetno rigoroznim zakonskim merama skoro da se onemogućava da se dobije nabavna dozvola za nabavku vatrene oružja. Naravno podrazumeva se da ne postoje zakonske smetnje o kojima će biti reči u nastavku ovog rada. Da rezimiramo... imamo lica koja žele da imaju legitimno oružje a skoro da su u tome onemogućeni. S druge strane, kolokvijalno rečeno lica koja ne žele da imaju legitimno oružje, po principu da je „brava napravljena za poštene ljude a da ona nije prepreka za lopova“, stiže se utisak, a što se može videti i kroz procenu postojanja nelegalnog oružja u Srbiji da kod ovih lica praktično nema prepreke za posedovanje takvog oružja bez obzira na postojanje bića krivičnog dela.

³ Radio Televizija Srbije, Saopštenje MUP-a R. Srbije pod nazivom „Od danas do 8. juna građani će moći da predaju neregistrovano oružje bez posledica“, preuzeto sa: <https://www.rts.rs/vesti/drustvo/5186722/od-danas-do-8-juna-gradjani-ce-moci-da-predaju-neregistrovano-oruzje-bez-posledica.html>, 03.06.2023.

Postoje mnogobrojna istraživanja i medijska nagađanja koja ukazuju na broj nelegalnog oružja, pri čemu neretko se neukazuje na osnovu čega je došlo do određivanja tih okvira. U tom kontekstu možemo da vidimo iz medija podatke da u Srbiji postoji čak i do tri miliona neregistrovanog oružja.⁴ Zatim, ministar unutrašnjih poslova je 2015. godine u svom intervjuu izneo procenu da nakon akcija legalizacije, zaplene i predaje nelegalnog oružja koje su organizovane organizovane 1992, 1997, 1999, 2003, 2007. i 2015 realna količina nelegalnog oružja je u rasponu između 200.000 i 900.000 komada.⁵ U svakom od ovih „nagađanja“ treba imati na umu visok stepen nepreciznosti podataka ili u prevelikoj ili u premaloj percepciji, ali takođe treba imati na umu o stvaranju medijske i političke atmosfere i svakako šta se sa tim želi postići.

Po podacima stranih agencija iz 2023. godine, kao npr. World Population Review, može se videti da u Srbiji postoji 384,422 komada oružja u nadležnosti vojske 53,100 komada oružja u nadležnosti policije, a da kod civila postoji oko 2,2 miliona komada oružja. U nekom procentnom smislu posmatrano, na 100 stanovnika ima oko 39 komada oružja.⁶ Domaći podaci ukazuju na potpuno drugačiju statistiku. Na osnovu jedine baze podataka o broju registrovanih oružja koju ima MUP, kao organ koji izdaje dozvolu za posedovanje i nošenje oružja, u Srbiji ima ispod 800.000 hiljada komada oružja u legalnom posedu u rukama oko 570.000 vlasnika. Tu spadaju i fizička i pravna lica. Neka lica kao što su lovci i streljačka udruženja, firme za obezbeđenje, mogu posedovati više komada oružja. U procentnom smislu na 100 stanovnika Srbije ima oko 12 komada oružja.⁷ Potrebno je naznačiti i sledeće. BBC posebno u jednom svom članku naznačava da „...da civili u Srbiji raspolazu sa mnogo više (oružja) od bezbednosnih struktura.“⁸ Zbog čega je to od značaja? Da li je potrebno neko „razoružavanje“ građana Srbije? Ima li opravdanosti za kampanjom da se smanji broj (i legalnog) oružja u Srbiji? Imajući na umu podatke koje smo izneli i stavove stranih medija, a ako posmatramo kroz diskutabilnu kapanju MUP-a Srbije o predaji orižja o čemu je već pisano... otvaraju se mnoga pitanja ali mogu da proizidu i mnogi zaključci (što ostavljamo svakom

4 N1 portal, članak od 01.06.2023. pod nazovom Koliko su građani Srbije zaista naoružani i kako se to kontroliše? preuzeto sa: <https://n1info.rs/vesti/koliko-su-gradjani-srbije-zaista-naoruzani-i-kako-se-to-kontrolise/>, 03.06.2023.

5 Danas portal, članak od 01.06.2023. pod nazovom NIN saznaje: Za više od pet godina počinjeno 7.724 dela iz oblasti krijumčarenja i nedozvoljene proizvodnje, držanja, nošenja i prometa oružja preuzeto sa: <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/nin-saznaje-za-vise-od-pet-godina-pocinjeno-7-724-dela-iz-oblasti-krijumcarenja-i-nedozvoljene-proizvodnje-drzanja-nosenja-i-prometa-oruzja/>, 03.06.2023.

6 World population review, Gun Ownership by Country 2023, preuzeto sa: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/gun-ownership-by-country>, 03.06.2023.

7 Slobodna evropa, članak od 05.05.2023. pod nazivom Koliko u Srbiji ima legalnog i ilegalnog oružja? preuzeto sa: <https://www.slobodnaevropa.org/a/oruzje-srbija-kontrola-masakri/32398756.html>, 03.06.2023.

8 BBC News, članak od 30.06.2023. pod nazivom Srbija i oružje: Da li će državna akcija prikupljanja naoružanja doprineti smanjivanju nasilja, preizeto sa: <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-65823670>, 01.07.2023.

čitaocu ovog istraživanja na slobodnu volju). Nužno je ukazati na još jedan podatak, a on se odnosi na to da na 100 stanovnika USA ima oko 120 komada oružja.⁹

Ne ubija oružje! Čovek ubija.

Kao što je nametnutom percepcijom stvorena slika u javnosti da svako ko kupuje ili ima „džepnu vagu“ za precizno merenje najverovatnije je diler droge, tako se stvara nametnuta percepcija da oružje ubija. Nesporna je namena vatrenog oružja što je i zakonom logično predviđeno, ali da li kuhinjski nož koji je predviđen za seču mesa može da ubije? Da li možemo da očekujemo i kampanju da se vraćaju upravo kuhinjski noževi... Šta je sa sekirama koje imaju namenu kao baštenski alat? Da li ti svi alati, oruđa i sl. ubijaju ili čovek ubija? Prilikom izvršenja krivičnog dela npr. ubistva kako za samo biće dela, tako i za žrtvu (u kriminološkom smislu) je apsolutno svejedno da li je radnja krivičnog dela izvršena vatrenim oružjem ili kuhinjskim tiganjem jer u svakom slučaju npr. postoji svest i volja izvršioca krivičnog dela. Pod uticajem filmova, serija i novinskih (portalskih) članaka pedesetak godina u nazad stvoren je Pavlovljev refleks da se sa vatrenim oružjem ubija, a da praktično ništa drugo nije toliko „opasno“. Kada bi pedesetak godina u filmovima gledali da se ubistva dešavaju skoro isključivo vijačom (za preskakanje – sportski rekvizit) da li bi se stvorilo tzv. klasično uslovljavanje?

ZAKONODAVNA REGULATIVA

Zakon o oružju i municiji članom 4 predviđa da se oružje deli u četiri kategorije: 1) kategorija A - minsko-eksplozivna sredstva, automatsko kratko i dugo vatreno oružje, oružje skriveno u drugim predmetima i vatreno oružje sa prigušivačem pucnja; 2) kategorija B - svako vatreno oružje (kratko, dugo, poluautomatsko, repetirajuće, jednometno, dvometno, sa olučenim i glatkim cevima), osim onog iz kategorije A i C i konvertibilno oružje; 3) kategorija C - onesposobljeno vatreno oružje, staro oružje i njegove moderne kopije koje ne koriste metak sa centralnim ili ivičnim paljenjem, vazdušno oružje čija kinetička energija je 10,5 J ili veća ili čija je brzina projektila 200 m/s ili veća i kalibra većeg od 4,5 mm i oružje s tetivom ili oprugom čija je sila zatezanja tetive veća od 450 N, odnosno čija je natezna težina veća od 101 libri; 4) kategorija D - hladno oružje, gasni sprejevi, uređaji za izazivanje elektrošokova, vazdušno oružje čija kinetička energija je manja od 10,5 J ili je brzina projektila manja od 200 m/s i kalibra 4,5 mm ili manjeg, kao i oružje sa tetivom ili oprugom čija je sila zatezanja tetive do 450 N, odnosno čija je natezna težina do 101 libre.

Članom 5 predviđa se da oružje iz kategorije A ne mogu nabavljati, držati i nositi fizička lica, pravna lica i preduzetnici, osim u slučajevima predviđenim ovim i drugim zakonom. Oružje iz kategorije B može se nabavljati, držati i nositi - na osnovu isprave nadležnog organa. Oružje iz kategorije C može se slobodno nabavljati

⁹ World population review, Gun Ownership by Country 2023, preuzeto sa: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/gun-ownership-by-country>, 03.06.2023.

u slučajevima predviđenim ovim zakonom, a držati uz prijavu nadležnom organu. Oružje iz kategorije D može se nabavljati i držati bez isprave i prijave nadležnom organu, u skladu sa ovim zakonom.

Uslovi za fizička lica za nabavljanje i držanje oružja iz kategorije B predviđeni su članom 11 i to na sledeći način. Oružje iz kategorije B mogu nabavljati i držati fizička lica koja: 1) su punoletna; 2) su državljani Republike Srbije ili stalno nastanjeni stranci; 3) su zdravstveno sposobna za držanje i nošenje oružja; 4) nisu pravnosnažno osuđivana na kaznu zatvora za krivična dela: protiv života i tela, protiv sloboda i prava čoveka i građanina, protiv polne slobode, protiv braka i porodice, protiv imovine, protiv zdravlja ljudi, protiv opšte sigurnosti ljudi i imovine, protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije, protiv državnih organa, protiv javnog reda i mira, protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom ili se protiv njih vodi postupak za navedena krivična dela; 5) nisu pravnosnažno kažnjavana u poslednje četiri godine za prekršaje iz oblasti javnog reda i mira za koje je propisana kazna zatvora i za prekršaje iz ovog zakona; 6) na osnovu bezbednosno-operativne provere u mestu prebivališta, boravišta, mestu rada, svojim ponašanjem ne ukazuju na to da će predstavljati opasnost za sebe ili druge i javni red i mir; 7) su obučena za rukovanje vatrenim oružjem; 8) imaju opravdan razlog i to: (1) za oružje za ličnu bezbednost iz kategorije B - ukoliko učine verovatnim da bi im mogla biti ugrožena lična bezbednost zbog prirode posla ili drugih okolnosti, (2) za lovačko oružje kategorije B - dostave dokaz da ispunjavaju uslove za posedovanje lovne karte, (3) za sportsko oružje - uverenje o aktivnom članstvu u sportskoj streljačkoj organizaciji; 9) imaju uslove za bezbedan smeštaj i čuvanje oružja.

Fizičkim licima, pravnim licima i preduzetnicima se izdaje oružni list za oružje iz kategorije B. Vrste oružnog lista predviđeni su članom 16. i to: 1) Oružni list za držanje oružja za ličnu bezbednost; 2) Oružni list za držanje konvertibilnog oružja; 3) Oružni list za držanje i nošenje oružja; 4) Oružni list za pravna lica i preduzetnike. Oružni list za držanje oružja za ličnu bezbednost izdaje se za pištolje i revolvere. Oružni list za držanje konvertibilnog oružja izdaje se za gasne, startne i signalne pištolje, revolvere i puške. Oružni list za držanje i nošenje oružja izdaje se za lovačko i sportsko oružje.

Na osnovu prikazane zakonske regulative može se videti visok stepen kompleksnosti zahteva koji moraju biti ispunjeni (član 11), vremenski poprilično traje (i do pola godine) a postoji i finansijska opterećenost. Sve obaveze su kumulativnog karaktera odnosno sve moraju biti ispunjene, naravno alternativno je samo momenat opravdanosti razloga. Takođe u samu proceduru uključeno je više stričnih i ovlašćenih lica. Lica koja vrše obuku za bezbedno rukovanje vatrenim oružjem, lekarski timovi koji sačinjeni od tri do četiri doktora, nekoliko policijskih službenika koje rade na bezbednosnoj i terenskoj proveru.

EVROPSKA PRAKSA I RIGOROZNOST ZAKONA KOJIMA SE REGULIŠE POSEDOVANJE I NABAVKA VATRENOG ORUŽJA

Švajcarska se smatra za zemlju koja ima nerestriktivan zakon o vatrenom oružju. Po poslednjim podacima postoji oko 2,3 miliona komada oružja, što faktički predstavlja da 48% domaćinstava ima vatreno oružje.¹⁰ U prilog pomenutom može se navesti i podatak da izvršenje krivičnog delo ubistva vatrenim oružjem je skoro nula. Od značaja je spomenuti da za pojedina lovačka oružja čak nije potrebna prethodno dobijena dozvola za nabavku.¹¹

Češka i Slovačka takođe imaju nerestriktivne zakone o vatrenom oružju iako imaju šest uslova koji se moraju ispuniti i to prebivalište u toj zemlji, starost u zavisnosti od vrste oružja, zdravstvene kvalifikacije, poslovna sposobnost, nemanje krivične evidencije i pouzdanost.¹²

Austrija takođe je veoma slična Švajcarskoj. Po nekom statistikama smatra se da je i najmanje restriktivna kada je upitanju nabavka i posedovanje oružja. Za pojedina lovačka oružja čak nije potrebna prethodno dobijena dozvola za nabavku ali se ono mora prijaviti najasnije šest nedelja od kupovine. Jedna od karakteristika je da austrijanci neretko kupuju vatreno oružje za potrebe lične sigurnosti. Napominjemo da tokom migrantske krize povećana je bila kupovina vatrenog oružja.¹³

Nemačka ima veoma restriktivan zakon kojim se uređuje pitanje nabavke i posedovanja oružja. Za svako oružje se mora imati prvenstveno nabavna a nakon toga i dozvola za držanje, zatim morate imati više od 18 godina, morate imati ličnu odgovornost, adekvatno i stručno znanje i morate pokazati neophodnost za posedovanje vatrenog oružja.¹⁴

Mađarska takođe ima veoma restriktivan zakon po ovom pitanju. Kao najčešća posebnost navodi se medicinsko testiranje koje sadrži fizičke i psihičke

10 Fee portal, Europe's Most Pro-Gun Nation Just Voted for More Gun Control, preuzeto sa: <https://fee.org/articles/europe-s-most-pro-gun-nation-just-voted-for-more-gun-control/>, 03.06.2023.

11 Business insider, Switzerland has a stunningly high rate of gun ownership — here's why it doesn't have mass shootings, preuzeto sa: www.businessinsider.com/switzerland-gun-laws-rates-of-gun-deaths-2018-2, 03.06.2023.

12 Trigger service, Conditions for obtaining a firearms license preuzeto sa: www.trigger-service.cz/en/firearms-license/podminky-k-ziskani-zbrojniho-prukazu/, 03.06.2023.

13 Europe Integration Foreign Affairs, Federal Ministry Republic of Austria, Guns, Rifles, Firearms, and Ammunition, preuzeto sa: <https://www.bmeia.gv.at/en/austrian-consulate-general-new-york/travel-to-austria/tips-for-travelling-to-austria/guns-rifles-firearms-and-ammunition>, 03.06.2023.

14 Expat, Gun laws in Germany, preuzeto sa: www.iamexpat.de/expat-info/german-expat-news/gun-laws-germany, 03.06.2023.

testove. U pojedinim analizama, navodi se mogućnost da se ukinu izdate dozvole za držanje oružja za ličnu bezbednost.¹⁵

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Imajući u vidu iznete podatke, kako oficijalne tako i neoficijalne i segmente analiza, može se zaključiti da trenutni Zakon o oružju i municiji koji je na snazi u Republici Srbiji spada među najrestriktivnije zakone ovog tipa u Evropi, pa samim tim i u svetu. Da li je postoji objektivna opravdanost za tako nešto može se dovesti u pitanje jer prvenstveno se radi o kompleksnosti nabavke i držanja oružja u legitimnom smislu, ali i visokom stepenu neizvesnosti čak i kada postoje ispunjeni svi zakonom predviđeni uslovi.

Po domaćoj zakonskoj regulativi postoji visok stepen kompleksnosti preduslova koji moraju biti ispunjeni, tj. postojanje 9 kumulativnih uslova, a i vremenski period za dobijanje dozvole je dug. U proceduru je uključeno više stručnih i ovlašćenih lica. Lica koja vrše obuku za bezbedno rukovanje vatrenim oružjem, lekarski timovi, nekoliko policijskih službenika koje rade na bezbednosnoj i terenskoj proveru. Podsećamo ovde se radi o dobijanju dozvole za legitimno posedovanje oružja. Pomenuti uslovi odnose se i na lica koja već imaju u posedu vatreno oružje, tj. procedura nabavke novog oružja ništa nije komfornija.

Ne postoje precizne zvanične analize niti statistike u kojoj meri je oružje i tačno koja vrsta oružja korištena prilikom izvršenja šireg dijapazona krivičnih dela i da li se radi o legalno ili o nelegalnom oružju, te stoga nije efikasno i predviđanje konkretnih preventivnih mera.

Nesporne su kampanje, koje bi trebale da budu učestalije, za predaju nelegalnog oružja bez zakonskih posledica na dotadašnje držaoce istih, jer na taj način postepeno se smanjuje broj nelegalnog oružja. Posedovanje nelegalnog oružja i realna mogućnost za trgovinom istog predstavlja znatno veći problem u odnosu na kompleksnost dobijanja dozvole za legitimno oružje. Osnovano smatramo da ovakav stepen rigoroznosti koji je usmeren ka licima koja legitimno imaju ili žele da imaju vatreno oružje nije osnovan niti produktivan.

Trenutno je u Srbiji na snazi moratorijum na izdavanje dozvola za držanje i nošenje kratkog vatrene oružja (odobrenja za nabavku oružja, oružnih listova i dr.), na dve godine.¹⁶

15 Daily news Hungary, Who can have a gun in Hungary?, preuzeto sa: https://dailynewshungary.com/who-can-have-a-gun-in-hungary/#google_vignette, 03.06.2023.

16 Vlada Republike Srbije, Zaključak Vlade 05 broj 56-3807/2023, *Sl. glasnik RS*, br. 36/2023

Nenad Bingulac, PhD, Associate Professor
Faculty of Law for Commerce and Judiciary in Novi Sad
University Business Academy in Novi Sad

Maja Petrović, PhD, Assistant Professor
Faculty of Law for Commerce and Judiciary in Novi Sad
University Business Academy in Novi Sad

THE RIGOR OF THE LAW ON ARMS AND AMMUNITION AND RANKING AMONG THE STRICTEST IN EUROPEAN COUNTRIES

Abstract:

The Law on Weapons and Ammunition in the last twenty years has undergone several amendments and additions, which were mainly aimed at tightening certain legislative procedures to the extent that this law can be considered to be one of the strictest laws of this type in European countries. It is indisputable that the existence of this Law is of importance and influence when it comes to the acquisition, possession, use, storage and carrying of weapons and ammunition, which directly and indirectly affects general security, but is it necessary for the legislative regulation to be up to that point? measures are complex and variable, leading the average citizen to doubt the basic purpose of this Law. The question arises whether the goal of the law is to be perhaps the most restrictive in Europe, whether the goal is to “disarm” the citizens of Serbia, or whether the legal provisions of other European legislations were simply implemented into the law without any real justification. In considering this topic, perhaps it would be better to write, problematic, the main goal will be to consider certain legislative provisions contained in the Law on Arms and Ammunition, from an analytical and critical point of view. The secondary goal of this paper is an attempt to further actualize this issue and open a wider discussion that would have a realistic and not a dogmatic solution. Certainly, a concise review will be made of the legislation of other European countries that regulate this issue. At the end of this paper, as part of the final considerations, some of the positions that could represent parts of the new legal text in the announced amendments to this Law will be presented.

Keywords: *Law on Arms and Ammunition in Serbia, unfounded rigor, legislative changes, security, comparative European law*

KORIŠTENI IZVORI

1. BBC News, članak od 30.06.2023. pod nazivom Srbija i oružje: Da li će državna akcija prikupljanja naoružanja doprineti smanjivanju nasilja, preizeto sa: <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-65823670>, 01.07.2023.
2. Business insider, Switzerland has a stunningly high rate of gun ownership — here's why it doesn't have mass shootings, preuzeto sa: www.businessinsider.com/switzerland-gun-laws-rates-of-gun-deaths-2018-2, 03.06.2023.
3. Daily news Hungary, Who can have a gun in Hungary?, preuzeto sa: https://dailynewshungary.com/who-can-have-a-gun-in-hungary/#google_vignette, 03.06.2023.
4. Danas portal, članak od 01.06.2023. pod nazivom NIN saznaje: Za više od pet godina počinjeno 7.724 dela iz oblasti krijumčarenja i nedozvoljene proizvodnje, držanja, nošenja i prometa oružja preuzeto sa: <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/nin-saznaje-za-vise-od-pet-godina-pocinjeno-7-724-dela-iz-oblasti-krijumcarenja-i-nedozvoljene-proizvodnje-drzanja-nosenja-i-prometa-oruzja/>, 03.06.2023.
5. Europe Integration Foreign Affairs, Federal Ministry Republic of Austria, Guns, Rifles, Firearms, and Ammunition, preuzeto sa: <https://www.bmeia.gv.at/en/austrian-consulate-general-new-york/travel-to-austria/tips-for-travelling-to-austria/guns-rifles-firearms-and-ammunition>, 03.06.2023.
6. Expat, Gun laws in Germany, preuzeto sa: www.iamexpat.de/expat-info/german-expat-news/gun-laws-germany, 03.06.2023.
7. Fee portal, Europe's Most Pro-Gun Nation Just Voted for More Gun Control, preuzeto sa: <https://fee.org/articles/europe-s-most-pro-gun-nation-just-voted-for-more-gun-control/>, 03.06.2023.
8. Ministarstvo unutrašnjih poslova, R. Srbije, Predaja neregistrovanog oružja i municije od 8. maja do 8. juna, preuzeto sa: <http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr!/ut/p/z1/tZNfb5swFMW>, 03.06.2023.
9. Ministarstvo unutrašnjih poslova, R. Srbije, Saopštenje od 03.05.2023. godine, preuzeto sa: <http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr!/ut/>, 03.06.2023.
10. N1 portal, članak od 01.06.2023. pod nazivom Koliko su građani Srbije zaista naoružani i kako se to kontroliše? preuzeto sa: <https://n1info.rs/vesti/koliko-su-gradjani-srbije-zaista-naoruzani-i-kako-se-to-kontrolise/>, 03.06.2023.
11. Radio Televizija Srbije, Saopštenje MUP-a R. Srbije pod nazivom „Od danas do 8. juna građani će moći da predaju neregistrovano oružje bez posledica“, preuzeto sa: <https://www.rts.rs/vesti/drustvo/5186722/od-danas-do-8-juna-gradjani-ce-moci-da-predaju-neregistrovano-oruzje-bez-posledica.html>, 03.06.2023.
12. Slobodna evropa, članak od 05.05.2023. pod nazivom Koliko u Srbiji ima legalnog i ilegalnog oružja? preuzeto sa: <https://www.slobodnaevropa.org/a/oruzje-srbija-kontrola-masakri/32398756.html>, 03.06.2023.

13. Trigger service, Conditions for obtaining a firearms license preuzeto sa: www.trigger-service.cz/en/firearms-license/podminky-k-ziskani-zbrojni-ho-prukazu/, 03.06.2023.
14. Vlada Republike Srbije, Zaključak Vlade 05 broj 56-3807/2023, *Sl. glasnik RS*, br. 36/2023
15. World population review, Gun Ownership by Country 2023, preuzeto sa: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/gun-ownership-by-country>, 03.06.2023.
16. Zakon o oružju i municiji, *Sl. glasnik RS*, br. 20/2015, 10/2019, 20/2020 i 14/2022

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

34"2003/2023"(082)

**МЕЂУНАРОДНИ научни скуп Правнички дани - проф. др
Славко Царић (20 ; 2023 ; Нови Сад)**

Две деценије развоја правне мисли : [зборник радова] = Two decades of the development of legal thought : [proceedings] / XX међународни научни скуп "Правнички дани - Проф. др Славко Царић", Нови Сад, 06-07. октобар 2023, Нови Сад = XX International Scientific Meeting "Legal days - Prof. Slavko Carić, PhD", October 6th and 7th 2023, Novi Sad ; [уредник Милан Почуча]. - Нови Сад : Универзитет Привредна академија, Правни факултет за привреду и правосуђе, 2023 (Нови Сад : Граф 021). - 678 стр. : табеле, граф. прикази ; 24 cm

Радови на срп. и енгл. језику. - Тираж 100. - Стр. 25-26: Уводна реч / Милан Почуча. - Напомене и библиографске референце уз текст. - Библиографија уз сваки рад. - Резиме на енгл. језику уз сваки рад.

ISBN 978-86-86121-58-5

а) Правна мисао - Развој - 2003-2023 - Зборници

COBISS.SR-ID 125609225